

Một số giải pháp để phát triển đô thị thông minh ở Việt Nam hiện nay

NGUYỄN VĂN ĐIỀN*

Tóm tắt

Trong xu thế đô thị hóa ngày càng gia tăng, việc phát triển đô thị thông minh (ĐTTM) tại Việt Nam được xác định là một hướng đi đúng đắn cho các đô thị. Tuy nhiên, phát triển ĐTTM tại Việt Nam vẫn còn gặp nhiều khó khăn do nhận thức về ĐTTM từ góc độ nhà quản lý ở cấp độ địa phương nhu cầu cung cấp sản phẩm của doanh nghiệp và cả nhu cầu thụ hưởng của người dân. Trong bài viết này, tác giả sẽ nêu ra khái niệm về ĐTTM, đồng thời khái quát thực trạng phát triển ĐTTM ở Việt Nam thời gian qua, từ đó đưa ra một số khuyến nghị góp phần nâng cao hiệu quả quá trình xây dựng và phát triển ĐTTM tại Việt Nam.

Từ khóa: đô thị thông minh, phát triển đô thị, phát triển đô thị thông minh, đô thị hóa

Summary

In the trend of increasing urbanization, the development of smart cities in Vietnam is determined to be the right direction for cities. However, developing smart cities in Vietnam still faces many difficulties due to limitations in the awareness of smart cities from the perspective of managers at the local level, the product supply of businesses and the people's enjoyment needs. In this article, the author introduces the concept of smart cities, and at the same time summarize the current situation of smart city development in Vietnam in recent times, thereby proposing some recommendations that contribute to improving the efficiency of the construction and development of smart cities in Vietnam.

Keywords: smart city, urban development, smart city development, urbanization

GIỚI THIỆU

ĐTTM sử dụng trí tuệ nhân tạo (AI), phân tích dữ liệu và công nghệ thông tin và truyền thông (ICT) để đảm bảo hiệu quả của các hoạt động của Chính phủ cũng như của các lĩnh vực: giao thông, thương mại, năng lượng, thực thi pháp luật, y tế... Cùng với sự phát triển và ứng dụng ICT, nhiều nước trên thế giới đã thành công khi xây dựng mô hình ĐTTM góp phần nâng cao chất lượng cuộc sống, cải thiện chất lượng phục vụ của chính quyền đô thị, giảm tiêu thụ năng lượng, tăng cường quản lý hiệu quả các nguồn tài nguyên thiên nhiên. Tuy nhiên để đạt được mục tiêu lớn như vậy, thì cần có sự chuẩn bị sẵn sàng và đồng bộ về nguồn lực, vật lực và ý trí của các cấp lãnh đạo, do vậy trong quá trình xây dựng các ĐTTM chắc chắn sẽ gặp phải những thách thức và cần có những giải pháp để tháo gỡ.

KHÁI NIỆM ĐTTM

Thuật ngữ ĐTTM cũng được hiểu theo nhiều cách khác nhau và có thể chia thành 2 nhóm quan điểm như sau:

Nhóm quan điểm thứ nhất không đề cập đến mục đích của ĐTTM, cho rằng, ĐTTM là đô thị có nền kinh

tế, con người, cách quản trị, giao thông, môi trường và cuộc sống được xây dựng dựa trên sự kết hợp thông minh giữa các nguồn lực (Giffinger và cộng sự, 2007); hay ĐTTM là đô thị áp dụng hệ thống ICT để quản lý vốn con người, giáo dục, vốn xã hội, và các vấn đề môi trường (Lombardi và cộng sự, 2012).

Nhóm quan điểm thứ hai nêu thêm mục đích của ĐTTM, xác định, ĐTTM là đô thị áp dụng công nghệ cao để kết nối con người, thông tin và các yếu tố trong đô thị nhằm tạo ra một đô thị xanh, bền vững, với nền kinh tế cạnh tranh, đổi mới và chất lượng sống ngày càng được nâng cao (Bakici và cộng sự, 2012); hay ĐTTM là đô thị có vốn con người và vốn xã hội được đầu tư, có hệ thống giao thông và kết nối với sự hỗ trợ của ICT, có nền kinh tế phát triển bền vững, chất lượng cuộc sống cao, tài nguyên môi trường được quản lý tốt thông qua bộ máy chính quyền mà người dân có thể tham gia đóng góp ý kiến (Caragliu và cộng sự, 2011).

* ThS., Khoa Kế toán - Kiểm toán - Học viện Ngân hàng - Phân viện Bắc Ninh
Ngày nhận bài: 16/01/2024; Ngày phản biện: 28/01/2024; Ngày duyệt đăng: 07/02/2024

Như vậy, điểm chung của các quan điểm là việc áp dụng ICT để kết nối nguồn lực và quản lý đô thị, phát triển ĐTTM chính là thực hiện chuyển đổi số cho một đô thị với 3 nội dung chính bao gồm: chính quyền số, kinh tế số và xã hội số.

THỰC TRẠNG PHÁT TRIỂN ĐTTM Ở VIỆT NAM

Kết quả đạt được

Tại Việt Nam, chủ trương xây dựng và phát triển ĐTTM đã được xác định rõ ràng tại nhiều văn bản quy phạm pháp luật, như: Quyết định số 950/QĐ-TTg, ngày 01/8/2018 của Thủ tướng Chính phủ phê duyệt Đề án phát triển đô thị thông minh bền vững Việt Nam giai đoạn 2018-2025 và định hướng đến năm 2030 (gọi tắt là Đề án 950). Mục tiêu của Đề án 950 là phát triển ĐTTM bền vững ở Việt Nam hướng tới tăng trưởng xanh, phát triển bền vững, khai thác, phát huy các tiềm năng và lợi thế, nâng cao hiệu quả sử dụng nguồn lực; Khai thác tối ưu hiệu quả tài nguyên, con người, nâng cao chất lượng cuộc sống, đồng thời đảm bảo tạo điều kiện đối với các tổ chức, cá nhân, người dân tham gia hiệu quả nghiên cứu, đầu tư xây dựng, quản lý phát triển ĐTTM; Hạn chế các rủi ro và nguy cơ tiềm năng; Nâng cao hiệu quả quản lý nhà nước và các dịch vụ đô thị; Nâng cao sức cạnh tranh của nền kinh tế, hội nhập quốc tế.

Hay như Nghị quyết số 06-NQ/TW, ngày 24/01/2022 của Bộ Chính trị về Quy hoạch, xây dựng, quản lý và phát triển bền vững đô thị Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045... Theo đó, Bộ Chính trị chỉ đạo, đô thị hóa là tất yếu khách quan, là một động lực quan trọng cho phát triển kinh tế - xã hội nhanh và bền vững trong thời gian tới; Tăng cường sự lãnh đạo, chỉ đạo của Đảng, hiệu lực, hiệu quả quản lý nhà nước; thống nhất nhận thức và hành động trong hoàn thiện thể chế, quy hoạch, xây dựng, quản lý và phát triển đô thị bền vững theo hướng đô thị xanh, văn minh, giàu bản sắc và có tính tiên phong, dẫn dắt các hoạt động đổi mới sáng tạo, trở thành động lực phát triển là nhiệm vụ thường xuyên, quan trọng của cả hệ thống chính trị.

Theo số liệu từ Bộ Xây dựng, tính tới năm 2023, cả nước có tới 48/63 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đã hoặc đang triển khai xây dựng đề án phát triển ĐTTM, gồm đề án, kế hoạch được ban

hành cho toàn tỉnh hoặc đề án, kế hoạch được ban hành cho một đô thị thuộc tỉnh.

Hiện có 14/18 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương phê duyệt đề án phát triển ĐTTM trước thời điểm ban hành Quyết định số 950/QĐ-TTg. Trong đó, đề án quy mô toàn tỉnh (10 địa phương): Lào Cai, Bắc Ninh, Quảng Ninh, Thanh Hóa, Quảng Trị, Thừa Thiên Huế, Đà Nẵng, Bình Dương, TP. Hồ Chí Minh, Long An. Ở quy mô đô thị (4 đô thị) gồm: Phú Thọ, Lâm Đồng, Tiền Giang, Kiên Giang. 20/48 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương phê duyệt đề án sau thời điểm ban hành Đề án 950. Đề án quy mô toàn tỉnh (15 địa phương): Bắc Giang, Yên Bái, Sơn La, Hải Dương, Hải Phòng, Thái Bình, Ninh Bình, Nghệ An, Bình Thuận, Bình Phước, Cần Thơ, Bà Rịa - Vũng Tàu, An Giang, Hậu Giang, Bạc Liêu; quy mô đô thị (5 địa phương): Hà Giang, Hòa Bình, Quảng Bình, Gia Lai, Đắk Lắk. 16/48 tỉnh, thành phố trực thuộc Trung ương đang triển khai lập đề án. Có 9 địa phương đang triển khai quy mô toàn tỉnh là: Lạng Sơn, Thái Nguyên, Vĩnh Phúc, Hà Nội, Hưng Yên, Bình Định, Ninh Thuận, Đồng Nai, Cà Mau. Triển khai quy mô đô thị gồm có 5 đô thị là: Hà Tĩnh, Quảng Nam, Khánh Hòa, Đồng Tháp. Triển khai cả 2 quy mô đô thị và toàn tỉnh có Cao Bằng.

Về triển khai phát triển tiện ích ĐTTM, dịch vụ thông minh, có khoảng 57 địa phương (tăng 17 địa phương so với năm 2020) và tập trung chủ yếu vào lĩnh vực giao thông (giám sát trật tự, an toàn giao thông), y tế thông minh, giáo dục thông minh, phát triển các ứng dụng cảnh báo. 19 tỉnh triển khai thí điểm dịch vụ ĐTTM gồm: Cao Bằng, Hà Giang, Nam Định, Thái Nguyên, Thái Bình, Thanh Hóa, Hà Tĩnh, Đà Nẵng, Sóc Trăng, Kon Tum, Gia Lai, Đắk Lắk, Đắk Nông, Bình Định, Vĩnh Long, Đồng Nai, Bình Phước, Bến Tre).

Thực tế triển khai cho thấy, từ năm 2012, Đà Nẵng là đô thị đầu tiên được Tập đoàn Công nghệ IBM chọn là 1 trong 33 thành phố trên thế giới, nhận tài trợ từ chương trình thành phố thông minh, với tổng giá trị tài trợ hơn 50 triệu USD, sử dụng giải pháp điều hành trung tâm thông minh để đảm bảo chất lượng nguồn nước phục vụ người dân, cung cấp giao thông công cộng tốt nhất và giảm thiểu ách tắc giao thông. TP. Hồ Chí Minh và Hà Nội cũng đã có những bước triển khai cụ thể về những khía cạnh khác nhau của thành phố thông minh, như: thử nghiệm sử dụng thẻ, thay vì bán vé xe bus truyền thống. Việc triển khai thành phố wifi ở một số nơi, những đề xuất về việc sử dụng điện thoại di động để truyền tải thông tin tình trạng giao thông hay những ý tưởng số hóa những sinh hoạt trong đời sống hàng ngày của một số doanh nghiệp (Tiến Long, 2021).

Việc đầu tư phát triển ĐTTM ở Việt Nam đã nhận được sự quan tâm của một số tập đoàn lớn, như: Hà Nội và Tập đoàn Công nghệ Dell thông qua Dell Global B.V (chi nhánh Singapore) sẽ hợp tác trong quá trình xây dựng chính quyền điện tử, thành phố thông minh; Khu đô thị "Thành phố thông minh" ở xã Hải Bối và xã Vĩnh Ngọc, huyện Đông Anh, Hà Nội do chủ đầu tư Liên doanh Sumimoto (Nhật Bản và Tập đoàn BRG) ra

mất năm 2018; Tập đoàn Vingroup, tiền thân là Dự án Khu đô thị Vinhomes Sportia nằm trên trục đại lộ Thăng Long. Năm 2019, Tập đoàn Vingroup đã thay đổi thành Khu đô thị Vinhomes Smart City - Đại ĐTTM năng động; Tập đoàn Ecopark cũng nhanh chóng bắt nhịp xu hướng thành phố thông minh khi ký kết thỏa thuận hợp tác chiến lược triển khai dự án thành phố thông minh với Công ty Cổ phần dịch vụ công nghệ Ecotek và Fundacion Metropoli (thuộc Metropoli Ecosystems, Tây Ban Nha) tại phân khu mới của Ecopark. Tuy nhiên, số lượng các tập đoàn này chưa nhiều, mới chỉ đầu tư vào một số địa điểm, chưa đem lại hiệu quả lan tỏa diện rộng toàn xã hội (Tiến Long, 2021).

Một số khó khăn, thách thức

Tuy nhiên, việc phát triển ĐTTM ở Việt Nam hiện nay cũng đang vướng phải một số khó khăn, thách thức như sau:

Về mặt pháp lý: Trong quá trình xây dựng ĐTTM hiện nay tại Việt Nam, thách thức lớn nhất là hành lang pháp lý thiếu rõ ràng, chưa thuận lợi cho hợp tác công - tư; đặc biệt các thủ tục liên quan đến: đầu tư, đấu thầu, thuê dịch vụ công nghệ thông tin.

Về quy hoạch và xây dựng cơ sở hạ tầng: Hiện nay, các địa phương vẫn đang chủ yếu tập trung vào việc phát triển và cung cấp các dịch vụ, tiện ích ĐTTM, chủ yếu gắn với các dịch vụ của chính quyền điện tử, chính quyền số, chứ chưa chú trọng đến công tác quy hoạch và quản lý ĐTTM để giải quyết các vấn đề căn cơ các bài toán của đô thị, như: giao thông, năng lượng, môi trường, chưa chú trọng quy hoạch thông minh hóa các hạ tầng cơ bản, thiết yếu.

Về cơ sở dữ liệu và nguồn lực: Hệ thống cơ sở dữ liệu đô thị phân tán ở nhiều ngành, thiếu tính nhất quán dẫn đến việc dự báo, định hướng và điều hành gặp khó khăn (Dương Thị Tuyết Nhung, 2022). Nguồn lực ngân sách đầu tư cho phát triển ĐTTM có hạn, cần thu hút nhiều hơn vốn đầu tư từ khu vực tư nhân.

Về nhân lực: Trình độ nguồn nhân lực phục vụ cho việc triển khai xây dựng ĐTTM còn hạn chế, số lượng còn ít. Nhận thức của người dân chưa đồng đều, người

dân nhiều địa phương còn thờ ơ khi tiếp cận các công nghệ mới.

MỘT SỐ KHUYẾN NGHỊ

Để phát triển hiệu quả ĐTTM, theo tác giả, cần thực hiện một số vấn đề như sau:

Thứ nhất, các cơ quan quản lý nhà nước, các tổ chức tư nhân và các nhà quy hoạch cần hợp tác để phát triển các kế hoạch dài hạn bền vững giữa các Chính phủ ở các thời kỳ khác nhau. Các quan chức và nhà quy hoạch đô thị cần cho các bên liên quan và nhà đầu tư tiềm năng thấy rằng, lợi ích trước mắt và lâu dài của việc phát triển ĐTTM vượt xa những chi phí đáng kể đi kèm với nó.

Thứ hai, khi lập kế hoạch cho các dự án thành phố thông minh, người lập kế hoạch cần suy nghĩ và thực hiện chiến lược theo từng giai đoạn. Bằng cách này, kết quả ngắn hạn có thể làm hài lòng cả người dân và các bên liên quan, đồng thời đóng góp vào các mục tiêu dài hạn.

Thứ ba, thúc đẩy tuyên truyền, sử dụng toàn bộ phương tiện truyền thông xã hội và internet để phổ biến thông tin đến người dân và những người có thể hưởng lợi từ các sáng kiến mới và hiện có về những thay đổi của ĐTTM. Mọi người dân cần biết chính xác những sáng kiến này là gì và làm thế nào để tận dụng chúng. Người dân thành phố phải có quyền truy cập dễ dàng và dễ dàng vào thông tin về sự phát triển thành phố thông minh mới, hiện tại và tương lai. Tuyên truyền, tăng cường giáo dục, đào tạo người dân để nâng cao trình độ công nghệ toàn dân để có thể giúp người dân vận hành cũng như hưởng lợi tốt nhất từ các lợi ích mới mà ĐTTM đem lại. □

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bộ Xây dựng (2023), Báo cáo tình hình xây dựng, triển khai đề án phát triển ĐTTM.
2. Bakıcı, T., Almirall, E., Wareham, J. (2013), A smart city initiative: The case of Barcelona, *Journal of the Knowledge Economy*, 4(2), 135-148.
3. Caragliu, A., Del Bo, C., Nijkamp, P. (2011), Smart cities in Europe, *Journal of Urban Technology*, 18(2), 65-82.
4. Dương Thị Tuyết Nhung (2022), Thúc đẩy xây dựng, phát triển ĐTTM trong bối cảnh chuyển đổi số ở Việt Nam, *Tạp chí Công thương*, số 22.
5. Giffinger, R., Fertner, C., Kramar, H., Kalasek, R., Pichler-Milanović, N., Meijers, E. (2007), *Smart cities Ranking of European medium-sized cities*, Vienna University of Technology.
6. Lê Hào (2023), Xây dựng, phát triển ĐTTM trong bối cảnh đô thị hóa và chuyển đổi số ở Việt Nam, *Tạp chí Xây dựng & Đô thị*, số 86+87.
7. Lombardi, P., Giordano, S., Farouh, H., Yousef, W. (2012), Modelling the smart city performance, *Innovation: The European Journal of Social Science Research*, 25(2), 137-149.
8. Tiến Long (2021), Phát triển ĐTTM tại Việt Nam, *Tạp chí Con số và Sự kiện*, số 3, 31-33.